

Hvem er vi?

Her beskriver I kort jeres stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for jeres pædagogiske arbejde.

Mariendal er et integreret børnehus, der ligger centralt i Frederikssund. Vi er normeret til 78 enheder, der fordeler sig på fire grupper; Frøene 0-2 år, rødderne 2-3 år, spirene 3-5 år og blomsterne 5-6 år.

De voksne fordeler sig således at der er fast bemanning på vuggestuen, og faste medhjælpere på de respektive børnehavegrupper. Hvert år tager en pædagog de to årige ud af vuggestuen og laver en vuggestue store gruppe, i børnehaven. Denne pædagog følger børnene fra de er to og til de skal i skole.

Børnehaven er opdelt i funktionsrum.

Farveladen: vores kreative værksted.

Motorikken: vores bevægelses rum, med balancebaner, trampolin og meget mere der fordrer motorisk udfoldelse.

Hyggerummet: her leger vi med køkken, dukker og klæde ud tøj.

Basen: konstruktionsrum, med bla brio og legoklodser.

Allrummet: her spiser vi morgenmad, og frugt hvis denne ikke indtages på legepladsen. Her er der et læse hjørne, spil og puslespil.

Vi deler dagen op i formiddag, middag og eftermiddag.

Formiddag er alle i deres grupper og laver aktiviteter der er planlagt af gruppens voksne ud fra gruppens nærmeste udviklingszone, med inspiration fra børnenes spor. De enkelte grupper opholder sig i de lokaler der giver mening for aktiviteten.

Alle grupper har et fast spise rum, hvor frokosten indtages. Inden frokost afholdes samling der er tilpasset børnenes alder og gruppens øvrige arbejde. F.eks. arbejder flere grupper med månedens sang, der fast øves til samling og som børnene får med hjem på et kopiark, så sangen også kan synges hjemme.

Middagsstunden efter frokost tilbringes på legepladsen, her aftaler de voksne hvem der har gårdvagt og hvem der har udendørs aktiviteter, som er et frivilligt tilbud for de børn der har lyst til at deltage.

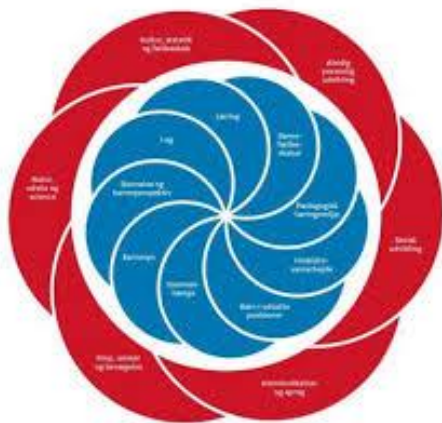
Eftermiddag, tilbringes enten på legepladsen eller indendørs. Både indendørs og på legepladsen fordeler de voksne sig i aktiviteter, og børnene vælger hvilke aktiviteter de vil deltage i. De børn der har behov for hjælp/guidning af en voksen, hjælpes til at vælge og fastholde aktivitetsvalg.

Vi bakker børnene op i at vælge aktiviteter, nogle har behov for meget voksen guidning andre for begrænset voksen guidning. Målet er at når det enkelte barn rykker i skole, er det i stand til at navigerer i de udvalgt tilbud, eller bede om hjælp fra en voksen.

Vi ligger placeret i det centrale Frederikssund, og bruger vores nærområde meget. Vi besøger b.la. vikingeplassen, fjorden, biblioteket og Ådalen.

Vi arbejder fokuseret med at sikre alle børn gå-kompetence. Således at de når de er førskolebørn kan gå til og fra Færggården i forbindelse med vores besøg der, med kulturstier.

Det fælles pædagogiske grundlag

Børnehusene Frederikssund Nord

Udarbejdet af ledelsesgruppen september 2020

Indhold

Indhold	2
---------------	---

Indledning	3
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	4
Børnesyn.....	4
Vores børnesyn er, at barnet:.....	4
Vores børnesyn skal i hverdagen vise sig ved, at vi har børn, som:.....	4
For at omsætte vores børnesyn, skal vi som personale:	5
Dannelse og børneperspektiv - Demokrati og medbestemmelse.....	5
Som tegn på at børnene inddrages og deres perspektiv er til stede, ser vi børn, som:	5
Som personale fremmer vi dannelse, demokrati og medbestemmelse ved at:	5
Leg	5
Legen er:	5
Når børn besidder legekompetence:	5
For at understøtte legen og børnenes deltagelse, skal vi som personale:	6
Læringssyn.....	6
Vores læringssyn er, at læring:	6
Når vi ser tegn på læring, ser vi børn, som:	6
For at understøtte børns læring, skal vi som personale:	6
Børnefællesskaber	7
Børnefællesskaberne skal:	7
Børnefællesskaberne understøtter at børn:	7
Vores rolle som personale i og omkring børnefællesskaberne er at:	7
Pædagogisk læringsmiljø	7
Det pædagogiske læringsmiljø i børnehuset har tre dimensioner:	7
Når vi lykkes med et godt pædagogisk læringsmiljø, ser vi børn, som:	8
For at skabe et godt læringsmiljø med fokus på kerneopgaven, skal vi som personale:.....	8
Samarbejde med forældre om børns læring	8
Det professionelle forældresamarbejde er kendetegnet ved:	8
Når forældresamarbejdet fungerer, vil vi opleve forældre, som:	8
Som personale bidrager vi med at:	9
Børn i udsatte positioner.....	9
Når vi lykkes med at arbejde inkluderende, ser vi børn, som:	9
Som personale arbejder vi inkluderende ved at:	9
Sammenhæng til børnehaveklassen	10
Børn, som har mod på at skulle i skole:	10
Som personale skaber vi sammenhæng og understøtter overgangen til børnehaveklassen ved, at vi: ..	10
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	11
Inddragelse af lokalsamfundet.....	11
Kulturstier:	11
Teatertur:	11
Andre tilbud:	11

Indledning

Ledelsen i Frederikssund Nord har udarbejdet et fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med den pædagogiske læreplan i vores 10 børnehuse.

Det fælles grundlag er udtryk for en fælles forståelse i Frederikssund Nord af kvalitet i arbejdet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse og skal ligge til grund for de dialoger, der skal være i medarbejdergrupperne for at udvikle stærke læringsmiljøer for børn.

Grundlaget er udarbejdet af ledelsesteamet gennem det sidste års tid på vores ledelsesteammøder. Det er tænkt som afsæt for det videre arbejde med den pædagogiske læreplan ude i hvert enkelt børnehus.

Vores pædagogiske grundlag er udarbejdet ud fra formuleringer fra dagtilbudslovens rammesætning, Frederikssund kommunes børne- og ungepolitik og de strategier kommunen har.

Det pædagogiske grundlag skal også bruges til dialog om samarbejdet med forældrene, både i bestyrelsen og på forældremøder.

Med afsæt i det pædagogiske grundlag vil vi i ledelsesteamet i samarbejde med medarbejderne og MED kunne tilrettelægge, hvilke kompetencer vi har brug for til at kunne løse vores pædagogiske opgave.

Så med dette pædagogiske grundlag skal Frederikssund Nord udvikle og fastholde dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og på at have høje ambitioner på alle børns vegne.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os, og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Vores børnesyn bygger på, at barnet fødes som et relationelt menneske med gode intentioner, nysgerrighed og lyst til læring.

Vores børnesyn er, at barnet:

- har en værdi i sig selv
- ses som kompetent og har ressourcer
- finder sine ytringer meningsfulde for barnet selv
- er et individ og er forskellig fra andre
- har mestringskompetencer
- har en intention bag sine handlinger
- udvikles i relationer og inkluderende fællesskaber
- har behov for omsorg, anerkendelse, respekt og nære relationer
- er afhængigt af personale; nogen, der holder af det
- har krav på medinddragelse
- ses som aktiv medskabere af egen læring
- er legende

Vores børnesyn skal i hverdagen vise sig ved, at vi har børn, som:

- leger og indgår i relationer med hinanden "Hvad skal vi lege?"
- har selvværd og selvtillid "Så er jeg her!"
- er nysgerrige, spørger, udforsker og undres
- er tillidsfulde og udtrykker deres behov, ønsker og meninger
- henvender sig til personalet, viser glæde for dem og søger hjælp ved behov
- har gode narrativer om hinanden og hjælper hinanden
- kan konflikthåndtere
- vil prøve nyt, tør fejle og prøver igen

- er sig selv og respekterer andre
- er glade, trygge og i trivsel
- føler sig set, hørt og forstået
- er bevidste om eget værd

For at omsætte vores børnesyn, skal vi som personale:

- være nærværende, reflekterende, guidende og have empati
- møde børnene i øjenhøjde (helt praktisk og i overført betydning)
- give børnene mulighed for at ytre sig
- være så fleksible som muligt for at inddrage børneperspektiver
- afstemme os følelsesmæssigt til børnene med kropssprog, mimik og stemmeføring (mikroregulering)
- justere os i aktiviteter, afvige fra planen og gribe børnenes initiativ
- følge barnets spor og være nysgerrige på barnets intentioner
- opbygge tillidsfulde relationer til børnene
- være fordomsfri og respektere barnets baggrund (familie, etnicitet mv.)
- være tilgængelige og vise glæde for ALLE børn
- skabe gode narrativer om børnene
- være opmærksomme på, at der altid skal være en pædagogisk bagdør for alle børn
- møde barnet på alle følelser

Dannelse og børneperspektiv - Demokrati og medbestemmelse

Dannelse er en proces, som udvikler integritet, engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, og klæder barnet på til at deltage i et demokratisk samfund og i en global verden.

Som tegn på at børnene inddrages og deres perspektiv er til stede, ser vi børn, som:

- kommer med idéer og ønsker til aktiviteter
- er medaktør i tilrettelæggelse af aktiviteter
- har tid, rum og ro
- agerer hensynsfuldt og empatisk i samspil med andre
- udtrykker meninger og holdninger
- stiller spørgsmål og er nysgerrige
- lytter til hinanden og accepterer andres meninger
- forstår demokratiske valg
- har forståelse for forskelligheder

Som personale fremmer vi dannelse, demokrati og medbestemmelse ved at:

- tilrettelægge en dagligdag, hvor børnenes perspektiv inddrages
- vise interesse for børnenes spor, gribe deres initiativer og understøtte og udbygge dem
- være bevidst om at inddrage børnene i hverdagens aktiviteter og gøremål
- sikre alle børn medindflydelse og medbestemmelse
- inddrage børnene i demokratiske valg
- skabe forståelse for forskelligheder hos børnene
- understøtte børnekultur og dermed børnenes initiativer

Leg

Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling.

Legen er:

- et rum, hvor barnet kan eksperimentere
- en måde at forstå og begribe verden
- barnets mulighed for at bearbejde oplevelser og følelser
- et rum hvor barnet øver sig i at justere sig og forhandle

Når børn besidder legekompentence:

- evner de at fastholde en leg og genoptage den efter tid
- har de empati og kan tage hensyn til andre
- kan de forhandle og indtage forskellige roller

- kan de vente på tur og justere sig i forhold til andre
- leger de fantasilege
- udvikler de deres sprog og kommunikation i legen
- leger de på tværs af alder og køn
- opnår de forskellige mestringsstrategier
- kan de invitere andre ind i leg
- eksperimenterer og udfordrer de sig selv i legen

For at understøtte legen og børnenes deltagelse, skal vi som personale:

- indgå i børnenes leg på forskellige niveauer (gå foran, ved siden af og bagved)
- fordybe os i et emne i engageret samvær med børnene
- opfatte leg som værdifuld og give den plads
- vægte både vokseninitieret og børneinitieret leg
- understøtte legefællesskaber mellem børnene
- være opmærksomme på, hvilke lege børnene er optaget af
- sikre, at alle børn indgår i et legefællesskab
- anvende legens data
- skabe et læringsmiljø, som indbyder til leg
- forberede børnene, når det er nødvendigt at afbryde legen
- mediere ved konflikter i legen, så den kan fortsætte
- igangsætte lege og inddrage børn, der ikke er i leg

Lærings syn

Vores lærings syn bygger på, at læring fokuserer på at lære at lære og at læring er kontinuerlig og sker hele tiden.

Vores lærings syn er, at læring:

- er, når man kan formidle og anvende det lærte
- sker, når barnet er trygt, i trivsel og har tillid til børn og personale
- giver forskelligt læringsudbytte, hvilket skal respekteres
- kan opstå, når der er mulighed for at udforske, spørge, undres og afprøve
- forudsætter motivation, nysgerrighed og mening

Læring kan vise sig på flere måder hos børnene. Det kan være interpersonelt, relationelt, implicit og explicit.

Når vi ser tegn på læring, ser vi børn, som:

- har selvtillid og viser ny læring frem "Se hvad jeg kan!"
- er nysgerrige på verden og undres, som vil vide mere og stiller spørgsmål
- prøver og øver sig i at øve sig
- leger og udvikler legen med nye elementer
- hjælper børn til ny læring
- er fordybet og optaget

For at understøtte børns læring, skal vi som personale:

- være bevidst om barnets nærmeste udviklingszone
- være observerende
- have øje for supplerende læring
- skabe en struktur, som giver mulighed for ro
- skabe udfordrende og foranderlige læringsmiljøer, hvor læring er muligt
- være opmærksomme på vigtigheden af både børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner
- tilrettelægge læringsmiljøet i forhold til både det enkelte barn og gruppen
- undre os sammen med børnene
- give rum og plads til nysgerrighed og anerkende alle spørgsmål
- følge børnenes spor – åbne for ny viden om det, de viser interesse for
- udvide børns begrebsverden gennem leg
- lade børn gøre det, de selv kan
- gå foran, ved siden af og bagved barnet

- anerkende barnets indsats og ikke resultatet
- skabe mening for barnet
- motivere barnet

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber er fundamentet for at hvert enkelt barn kan trives, udvikle sig, være i læring og dannes til et helt menneske med en stærk integritet.

Børnefællesskaberne skal:

- være inkluderende og sikre deltagelsesmuligheder for alle
- balancere mellem individ og fællesskab
- understøtte at alle børn har en stemme

Børnefællesskaberne understøtter at børn:

- er en del af mindst et legefællesskab
- udviser omsorg for andre
- oplever sig som en del af fællesskabet
- er deltagende og bidrager til fællesskabet
- kan vente og tilsidesætte egne behov
- hjælper børn
- trives
- kan afstemme sig i forhold til hinanden og situationen
- oplever, at de kan være sig selv

Vores rolle som personale i og omkring børnefællesskaberne er at:

- støtte og guide barnet i fællesskabet
- have øje for det enkelte barn i det store fællesskab
- etablere fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur
- påtage sig rollen som karavanefører
- have øje på, at alle børn er inkluderet i et fællesskab
- tilrettelægge læringsmiljøet, så det inviterer til alsidige børnefællesskaber
- have opmærksomhed på både de forpligtende fællesskaber, der tager udgangspunkt i hvad barnet og gruppen har brug for og de uforpligtende fællesskaber
- have opmærksomhed på det sociale samspil og de sociale spilleregler

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø i børnehuset har tre dimensioner:

- Det fysiske miljø inde og ude, arkitekturen, hvordan ser der ud, hvilke materialer er der, hvilke muligheder byder det på for fysisk udfoldelse.

- Det pædagogiske miljø, hvordan er pædagogikken tilrettelagt med tanke på barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse, hvordan ser strukturen og rammerne ud, dagens rutiner og rytme.
- Det sociale miljø, som børn og personale skaber sammen, når de indgår i og bidrager til børnehushets materialitet, aktiviteter, steder, rum osv.

Når vi lykkes med et godt pædagogisk læringsmiljø, ser vi børn, som:

- trives i børnehuset
- kan genkende dagens rutiner og rytme
- er trygge og kan vælge til og fra mellem forskellige tilbud
- selvstændigt kan gå i gang med en leg/aktivitet
- føler sig set, hørt og forstået.

For at skabe et godt læringsmiljø med fokus på kerneopgaven, skal vi som personale:

- udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved at opstille mål, handle, evaluere og justere.
- skabe tydelig struktur og rammer, genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen (makroregulering)
- være opmærksomme på vores positionering (foran, bagved og ved siden af og være bevidst om at være hhv. karavanefører og hjælper)
- reflektere over egen praksis og vores rolle som læringsmiljø
- justere os i forhold til barnet/børnegruppen
- tilrettelægge dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksenstyret aktivitet, rutiner og pauser
- indrette huset, så det er tydeligt, hvilken leg og læring, der kan foregå på stedet, også på legepladsen
- tage ansvaret for stemningen i miljøet

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et tæt samarbejde mellem forældrene og personalet viser barnet, at de voksne har det godt med hinanden og det er en forudsætning for at barnet kan være trygt og trives i institutionen. Vi finder det afgørende for barnets trivsel, at få et godt forældresamarbejde i gang.

Det professionelle forældresamarbejde er kendetegnet ved:

- tryghed og tillid
- forældre mødes med respekt i forhold til at det er dem, der kender barnet bedst
- forståelse for forskellighed uden fordomme
- gensidig forventningsafstemning
- ærlighed og troværdighed
- konstruktiv dialog, kommunikation og formidling

Når forældresamarbejdet fungerer, vil vi opleve forældre, som:

- søger råd og vejledning
- informerer om ændringer i hjemmet
- deltager i samtaler, møder og sociale arrangementer i børnehuset
- respekterer og understøtter børnehushets regler
- læser og forholder sig til informationer
- stiller spørgsmål til os
- er trygge og har tillid til os

- er nysgerrige på vores praksis
- spørger ind til barnets læring og optagethed
- tør tale om både det, der fungerer og det, der ikke fungerer
- føler sig hørt i forhold til deres barn
- taler positivt om deres børnehus
- er medskabere af og understøtter kulturen i børnehuset

Som personale bidrager vi med at:

- invitere forældrene ind i kulturen i børnehuset
- råde og vejlede ud fra vores faglige viden
- informere om dagligdagen
- være opsøgende og tage ansvar for samarbejdet
- være imødekommende og have positive forventninger til forældrene
- forstå og tro på, at forældrene gør det bedste de kan
- forstå og respektere, at der er flere virkeligheder
- forventningsafstemme og være bevidst om at italesætte tavs viden
- være opmærksom på, at kommunikation kan understøttes af billeder mm.
- være opmærksomme på at give alle familier mulighed for at bidrage med noget, som de er gode til
- inddrage forældrene i overvejelser, observationer mv. omkring deres barn - også de svære ting
- være autentiske og troværdige
- være undersøgende og nysgerrige
- opfatte forældrene som en ressource og anerkende deres perspektiver og oplevelser

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner skal forstås som en sammensat gruppe af børn, der f.eks. kan være børn med en svag socio-økonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. Det kan være en varig funktionsnedsættelse eller en kortvarig akut situation, men vi forstår en udsat position som både dynamisk og kontekst-afhængig.

Når vi lykkes med at arbejde inkluderende, ser vi børn, som:

- deltager i fællesskaber på deres egne præmisser
- viser forståelse for andre børns særaftaler
- føler sig som en del af leg og fællesskab
- føler de hører til og har positive relationer
- føler sig anerkendt og værdifulde

Som personale arbejder vi inkluderende ved at:

- arbejde med pædagogiske bagdøre
- være opmærksomme på, om et barn oplever sig som deltagende eller ikke deltagende, når det befinder sig i yderkanten af aktiviteten
- møde barnet positivt
- møde barnet med anerkendelse
- guide barnet i og ind i fællesskaber
- skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- være opmærksomme på at mindske deltagelsesbarrierer i læringsmiljøet
- kompensere der, hvor det giver mening
- modvirke marginalisering og stigmatisering
- tilrettelægge og justere os i forhold til barnets behov
- være opmærksomme på at sikre alle børn deltagelsesmuligheder
- give slip på "vi plejer"
- respektere barnet og barnets bidrag
- opfatte mangfoldighed som en ressource
- tænke ressourceorienteret om barnet

- skabe positive narrativer om barnet
- arbejde med struktur, tydelighed, forudsigelighed, genkendelighed
- være opmærksomme på at positionere barnet positivt i fællesskaber

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi vil etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø for de børn, der skal starte i mini SFO 1. maj det følgende år. Vores arbejde skal understøtte, at børnene har mod på at skulle i skole.

Børn, som har mod på at skulle i skole:

- kan imødekomme krav og tilsidesætte egne behov
- har følelsesmæssigt overskud og kan klare modstand
- står ved egne følelser og oplevelser
- kan og vil indgå i fællesskaber
- er nysgerrige på det nye
- siger ja til fællesskabet og aktiviteterne i det
- kan begå sig i fællesskabet, dvs. lytte, tale, vente og handle efter anvisninger
- har overskud til at indgå i nye fællesskaber og er deltagende
- kan tage kontakt og danne nye venskaber
- har mod og lyst til nye venskaber
- viser glæde ved mødet med nye kammerater
- hjælper og vejleder andre børn
- tager hånd om hinanden i nye venskaber
- tør møde nye udfordringer og har mod på nye oplevelser
- glæder sig til førskoleaktivitet på tværs af husene
- kan være i deres krop – kropskontrol – impulshæmning – mærke sin krop – kropsbevidsthed
- kan affektregulere
- har gå-på-mod
- kan fordybe sig og er vedholdende
- har lyst til at lære
- er nysgerrige overfor bogstaver, tal, mønstre, former osv.

Som personale skaber vi sammenhæng og understøtter overgangen til børnehaveklassen ved, at vi:

- skaber brobygningsarbejde på tværs af huse i forhold til skolestart
- har en legende tilgang og følger børnenes spor
- kan se alle børns potentialer og har en eksperimenterende tilgang
- arbejder med aktiviteter, som er med til at støtte børnene i at blive skoleparate
- indgår i og er medudviklere af det skoleforberedende arbejde på tværs af husene
- udfordrer børnene med ukendte opgaver og miljøer

- tilrettelægger dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksestyrede aktiviteter, rutiner og pauser
- udfordrer børnene tilpas – nærmeste udviklingszone
- understøtter børnenes mulighed for at danne nye venskaber
- guider børnene til selv at løse problemer og håndtere konflikter
- tilrettelægger aktiviteter med fokus på farver, former, tal og bogstaver
- øver børnene i at være kritisk tænkende
- giver børnene ansvar i forhold til daglige opgaver
- ansører børn til at øve sig og prøve selv
- arbejder med at udvikle børnenes følelsesmæssige regulering
- udfylder overgangsark til brug for overlevering til skolen

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi lægger vægt på at børnene har kendskab til deres lokalsamfund og de muligheder, der er omkring dem. Frederikssund kommune har etableret to tilbud til alle dagtilbud i kommunen, som børnene skal deltage i. Det er Kulturstierne og en årlig teatertur.

Kulturstier:

Kulturstier er et tilbud til alle vores 4- og 5-årige i Frederikssund kommunes dagtilbud. De deltagende kulturinstitutioner fra lokalområdet er Biblioteket, Museet Færgedgården, Willumsens museum og Musikskolen. Der arbejdes på at udvide Kulturstierne med et naturtilbud. Børnene møder de lokale kultur- og naturformidlere og institutioner gennem strukturerede forløb, som er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger og kulturformidlere. På Kulturstierne kommer børnenes nysgerrighed og sanser vidt omkring i litteraturen, naturen, billedkunsten, musikken og kulturarvens verdener.

Teatertur:

Hvert år får alle børn i Frederikssund kommunes dagtilbud mulighed for at se en teaterforestilling. I vores lokalområde foregår det i Kulturhuset Elværket.

Andre tilbud:

Der er Børnebiffen, som også er et tilbud til alle dagtilbud i Frederikssund kommune. Det er et samarbejde mellem daginstitutionerne og de tre lokale biografer i Frederikssund: Parkteatret, Skibby Kino og Slingerup Kino. Tilbuddet er frivilligt og styret af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for de tre biografer og tre dagtilbudsledere fra hhv. Frederikssund Nord/Syd, Slingerup og Jægerspris/Skibby.

I de enkelte børnehuse er der forskellige traditioner i lokalsamfundet, for eksempel Luciaoptog og fastelavn på plejehjemmet, besøg i kirken til jul, julesang hos Blindesamfundets lokalafdeling og besøg på brandstationen.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Legezoner der fordrer leg uden voksen opsyn, samt mulighed for at vælge forskellige typer af leg.

Vi afholder børnemøder, hvor børnene byder ind i forhold til temaet.

Vi er samlet på tværs af alder, morgen og eftermiddag, for at understøtte børnenes mulighed for at lege på tværs af alder, samt at lære alle voksne i huset at kende.

Vi møder børnene hvor de er, og motiverer til udvikling, både fysisk og mentalt.

Vi arbejder med den røde tråd på tværs af huset, hvor vi drøfter udvikling fra barnet starter til det slutter og sikre at børnene bliver udfordret passende gennem deres tid i Mariendal. F.eks. øves det at stå i kø/vente på tur fra start i vuggestue til afslutning af børnehaven med gradvis stigende intensitet.

Vi arbejder med det positive børnesyn. Vi ser på barnets nærmeste udviklingszone og justerer vores praksis herefter.

Vi arbejder med fokus på "børnehænder i alt praktisk arbejde" Det betyder i praksis at vi det daglige har børn med til at dække bord, ordne vasketøj, feje osv. Dette skaber grobund for relations arbejde mellem den pågældende voksne og det enkelte barn, samt giver basis for læring i form af at tælle tallerkner stille foran og bagved mm.

Vi informerer på tavler og tabulex omkring dagen/ugen, så forældre kan følge med i hvad der laves, og tale om det med barnet.

Vi gennemfører årlige forældresamtaler med fokus på barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring. Derudover holdes samtaler hvor der vurderes et behov.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling:

Vi skaber rum/mulighed for at børn kan interagere på tværs af alder køn kultur mm, og derigennem danne alsidige sociale fællesskaber.

Vi anerkender legen som børns dominerende virksomhed.

Vi arbejder årgang opdelt, og sikre derigennem børnenes tilhørsforhold til en fast gruppe med faste voksne.

Vi skaber mulighed for at børn på tværs af deltagelse kompetence kan deltage i samme leg.

Vi arbejder ud fra at børn hjælper børn, bla. I garderoben ved borddækning og lignende.

Vi guider og vejleder børnene både til at udvikle og fastholde lege, og til at gå i dialog med hinanden og evt. konfliktløse.

Vi giver mulighed for leg i mindre gruppe, ved behov isoleret fra resten af gruppen, både med og uden voksen deltagelse.

Vi tilstræber at alle børn i løbet af dagen får tilbud om både high og low arousal aktiviteter.

Vi tilstræber i vores indkøb af materialer og legetøj, at repræsentere forskellighed i kultur alder mv.

Vi anvender børns ressourcer til at udvikle andre børns ressourcer. F.eks du vil gerne lære at samle plus plusser, prøv at spørge X om han vil hjælpe dig, for det er han rigtig god til.

Generelt arbejder vi med at hjælpe hinanden. Børn hjælper børn, børn hjælper voksne og voksne hjælper børn. Dette giver vi tydelig opmærksomhed og fremhæver som en positiv samværdsform.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog.

Vi italesætter handlinger og følelser.

Vi forklarer og illustrerer nye ord.

Søger informationer om ord, i bøger og på I-pad i fællesskab med børnene.

Vi synger, laver sanglege og sange med konkreter for at tilgodese den alsidige sprogudvikling.

Der er kontinuerligt fokus på at være i dialog med børnene.

Vi bruger vores kropssprog og læser børnenes.

Vi er opmærksomme på at søge andre kommunikations veje når kommunikationen er udfordret.

Vi læser højt, både i større og mindre grupper.

Vi har fokus på tal og bogstaver, med respekt for det enkelte barns niveau.

Vi er som voksne alsidige rollemodeller, med forskellige tilgange til sprogbruget.

Vi forsøger at sætte et niveau de gør at børnene er nød til at anstrenge sig passende.

Vi samtaler med børnene og forsøger at udvikle samtalen med nye ord og temaer.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop sanser og bevægelse.

Vi udforsker kroppens kompetencer i fællesskab med børnene, f.eks kravler op og hopper ned.

Vi tillader/opfordre til fysisk udfoldelse, f.eks klatrer i træer.

Vi etablerer div. Muligheder for alsidig fysisk udfoldelse både inde og ude.

Vi tilbyder bevægelses aktiviteter med både højt og lavt arousal niveau.

Vi har et rum, motorikken, som er indrettet til fysisk udfoldelse. Motorikbane, yoga mv.

Vi støtter børnene i deres motoriske udvikling, bla. Ved at støttet dem i at lære at klatre op på stolen, hemsen eller klatrestativet på legepladsen.

Vi synger mange sange med bevægelse.

Vi laver aktiviteter med materialer til at stimulerer finmotorikken.

Vi stimulerer børnenes taktile sans ved at lege med bla, mudder, ansigtsmaling, kridt mv.

Vi har vores egen Mariendals dans.

Vi går ture med børnene. Cykler ture med børnene.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
-

Natur, udeliv og science.

Vi giver plads til at børnene kan være nysgerrige og udforskende. Bakker op ved at foreslå udvidelsesmuligheder af aktiviteten.

Fakta bøger er tilgængelige for børnene, og læses højt af de voksne.

Vores legeplads giver alsidige muligheder for at udforske naturen. Man kan grave lugte og smage i vores blomster og plantebede. Kravle højt op i æbletræerne og smage på umodne æbler.

Vi griber børnenes viden fra f.eks ramasjang, Sebastians dyr, motor mille osv. Vi har fakta bøger med de kendte børneværter som børnene har stor glæde af at fordybe sig i.

Vi sorterer affald og snakker med børnene om hvor affaldet hører til.

Børnene er med til det daglige legepladstjek, hvor vi fjerner skrald, svampe og andet der ikke hører til på legepladsen. Dette foregår selvfølgelig i dialog med børnene.

Vi tager på ture til skov og strand.

Vi er blevet opmærksomme på at vi som voksne skal give plads til børnenes eksperimentering og ikke bremse alternative måder at anvende legetøj eller materialer på.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab.

Vi deltager i kulturstier.

Børnene rummer hinanden og deres forskelligheder. Børnene oplever sig ikke som forskellige for hinanden.

Vi tilbyder alsidige udtryksformer i form af kreativitet både inden for det kunstneriske, musiske og kropslige.

Vi har et samarbejde med en musikterapeut der to mdr. om året, der laver musik og bevægelse med alle børn.

Vi går i teateret med alle børn.

Vi har faste traditioner, hvor børnene har indflydelse på hvordan disse afvikles.

Vi samarbejder med kommunens it konsulent, der kommer og laver it aktiviteter med børnene.

Vi er blevet opmærksomme på at vi skal prioriterer det æstetiske udtryk på Mariendal.

Evalueringskultur

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan f.eks. beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

På Mariendal er vi påbegyndt arbejdet med at etablere en evalueringskultur. På grund af Corona og den manglende mulighed for at afholde møder er vores evalueringskultur ikke på plads endnu. Vores plan er at vi på først kommende p-møde efter sommerferien arbejder med EVA's redskab til selvevaluering. Der afholdes teammøder en gang om måneden hvor de pædagogiske aktiviteter planlægges. Disse vil fremadrettet planlægges i skema til handling og på efterfølgende teammøde evalueres. Således at der vil opstå en kontinuerlig proces hvor der på hvert teammøde planlægges aktiviteter ud fra skema til handling, og de gennemførte aktiviteter evalueres.